

Asia: VN/5386/2020

Lausuntopyyntö ehdotuksesta tiedon hyödyntämisen ja avaamisen strategiseksi tavoitteiksi

Tiedon hyödyntämisen ja avaamisen strategiset tavoitteet

Ovatko strategiset tavoitteet kokonaisuutena realistisia ja ovatko ne vaikuttavia?

Eläketurvakeskuksen mielestä tavoitteita voidaan pitää kannatettavina julkisen hallinnon toimijoiden osalta. Ne ovat kunnianhimoisia sekä haastavia. Epäselvää on, mitä termillä ”tieto” tässä yhteydessä tarkoitetaan. Tämä tulisi määritellä tarkemmin.

Strategisiin tavoitteisiin liittyy vahva sitoutuminen tiedolla johtamisen kulttuuriin julkishallinnossa sekä oletama siitä, että muodostettava tiedon hyödyntämisen ohjaus- ja koordinoitumalla voisi luoda uutta liiketoimintaa ja edistää innovointia. Sääntely ja ohjaus voivat osaltaan mahdollistaa näitä tavoitteita. Eläketurvakeskus arvioi, että asetetut tavoitteet kuitenkin vaativat toteutuakseen panostamista tiedolla johtamisen osaamisen kyvykkyyksiin ja käytännössä tulosohejatuille julkisen hallinnon toimijoille resursseja tiedolla johtamisen osaamisen kasvattamiseen sekä tietoaaineistojen avaamisen ratkaisujen toteuttamiseen.

Teema 1: Ohjaus, koordinaatio ja yhteistyö

Ovatko teeman 1 tavoitteet realistisia ja toimeenpantavissa organisaatiosi näkökulmasta?

Eläketurvakeskuksen kannalta nämä tavoitteet ovat kannatettavia. Jos lainsäädännöllä asetetaan vaatimus julkaista kaikki julkisen hallinnon toimijoiden julkinen tieto, on tärkeää säätää myös tietojen avaamisen ja hyödyntämisen yhteisistä periaatteista. Lisäksi on välttämätöntä arvioida perusteellisesti myös tietojen laajamittaisen julkaisemisen mahdollisia riskejä.

Epäselvää on se, missä määrin nyt lausuttava strategia koskee Eläketurvakeskusta ja kuinka se tulisi sovellettavaksi Eläketurvakeskuksen toiminnassa. Sosiaali- ja terveystietojen toissijaiskäyttöä edistetään jo nyt erillisen lain ja asetusten mukaan alan tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnassa sekä tietojohdamisessa. Tämä laki koskee osin myös Eläketurvakeskusta.

Teema 2: Strategia ja toiminta

Ovatko teeman 2 tavoitteet realistisia ja toimeenpantavissa organisaatiosi näkökulmasta?

Eläketurvakeskuksen mielestä nämä tavoitteet ovat lähtökohtaisesti kannatettavia. Tietojen hyödyntämisessä ja avaamisessa on huomioitava tietosuoja. Eläketurvakeskuksen tiedot perustuvat pääosin eläkelaitoksilta saataviin tietoihin, joka on henkilötason dataa eikä sitä voida sellaisenaan jakaa eteenpäin. Lisäksi tietojen käyttöä rajoittaa yksityisoikeudellisten toimijoiden kilpailuoikeudelliset näkökulmat. Eläketurvakeskus tuottaa näistä tiedoista raportteja eläkelaitoksille niiden oman päätöksenteon ja johtamisen tueksi.

Eläketurvakeskus tuottaa vuosittain oman julkaisukalenterinsa mukaisesti julkisia tilastoja eläkelaitoksilta saamista tiedoista. Eläketurvakeskuksen julkaisemat tilasto- ja tutkimusjulkaisut ovat julkisia ja ilmaisia, ja ne ovat ladattavissa verkkojulkaisuina maksuttomasti sekä etk.fi –sivuilta sekä Julkari –palvelusta.

Pääosa edellä mainituista tilastotiedoista viedään myös etk.fi:ssä olevaan tilastotietokantaan, joka on jo avattu avoimena datana. Tietokannassa on huomioitu tietosuoja, jotta tietojen perusteella yksittäinen henkilö ei ole tunnistettavissa. Tietokannassa aikasarjat ovat pidempiä kuin tilastojulkaisuissa, ja ne sisältävät osin yksityiskohtaisempia tietoja. Tietokanta mahdollistaa tietojen joustavan jatko hyödyntämisen. Sen tietosisältöä on laajennettu ja sitä kehitetään edelleen suunnitelmallisesti. Eläketurvakeskuksen tilastotietokannan käyttö on maksutonta.

Eläketurvakeskuksen rekisteritiedot ovat työeläkelakien mukaan salassa pidettäviä, joten niitä voi saada tutkimuskäyttöön yksilöaineistona vain käyttörajoitteisena tietoluovutuksena.

Teema 3: Tiedon hallinta

Ovatko teeman 3 tavoitteet realistisia ja toimeenpantavissa organisaatiosi näkökulmasta?

Eläketurvakeskuksen mielestä tavoitteet ovat kannatettavia periaatetasolla. Eläketurvakeskuksessa on luotu tarkkaan rajatut käyttöoikeudet henkilötason datan käsittelylle ja datat pseudonymisoidaan. Eläketurvakeskuksen käsittelemä data on pääosin henkilötason dataa, jota ei voida sellaisenaan jakaa eteenpäin. Eläketurvakeskuksen tilastotietokannassa on huomioitu tietosuoja, jotta tietojen perusteella yksittäinen henkilö ei ole tunnistettavissa. Eläketurvakeskus on laatinut ohjeet tietojen suojaamisesta.

Eläketurvakeskuksen rekistereiden tietoja voidaan käyttää jo nyt sosiaali- ja terveystietojen toissijaiskäytöstä annetun lain mukaan tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnassa. Tätä varten keskeiset tietosisällöt tulee viedä asetuksen mukaisessa määräajassa Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen ylläpitämään aineistokatalogiin. Eläketurvakeskuksen keskeiset rekisterit ja niiden sisällöt on myös kuvattu etk.fi:ssä tietosuoja-asetuksen mukaisesti.

Teema 4: Mahdollistajat

Ovatko teeman 4 tavoitteet realistisia ja toimeenpantavissa organisaatiosi näkökulmasta?

Eläketurvakeskuksen osalta tietojen hyödyntämiseen ja avaamiseen on panostettu jo kohtuullisesti voimassa oleva säädösten puitteissa. Kaikki mahdollisuudet hyödyntää nykyisiä tietoja eivät todennäköisesti ole vielä tiedossa ja tarvetta lisäkoulutukselle ja opastukselle on tarpeen niin Eläketurvakeskuksessa kuin laajemminkin yhteiskunnassa.

Kiander Jaakko
Eläketurvakeskus

Palotie-Heino Tiina
Eläketurvakeskus